

DEPARTAMENT DE CULTURA I MITJANS DE COMUNICACIÓ

ACORD

GOV/212/2008, de 16 de desembre, de revisió de la delimitació del bé cultural d'interès nacional, en la categoria de conjunt històric, de Peratallada, a Forallac, i del seu entorn de protecció.

Pel Decret 3162/1975, de 7 de novembre (BOE de 3.12.1975), es va declarar conjunt històricoartístic la vila de Peratallada, a Forallac.

Per la Resolució CMC/3755/2007, de 10 de desembre (DOGC núm. 5033, de 20.12.2007), es va incoar expedient de revisió de la delimitació del bé cultural d'interès nacional, en la categoria de conjunt històric, de Peratallada, a Forallac, i del seu entorn de protecció.

S'han complert tots els tràmits preceptius en la instrucció d'aquest expedient d'acord amb el que estableixen els articles 8 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.

A l'expedient consten els informes favorables del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català i de l'Institut d'Estudis Catalans.

Durant la tramitació de l'expedient s'han presentat al·legacions que han estat analitzades i contestades per la Direcció General del Patrimoni Cultural.

A proposta del conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació, el Govern de la Generalitat de Catalunya

ACORDA:

- 1 Delimitar l'àmbit de protecció del conjunt històric de Peratallada, que es grafia en el plànol que es publica amb aquest Acord i segons la descripció i justificació que consta a l'Annex 1.
- 2 Delimitar l'entorn de protecció del conjunt històric de Peratallada, que es grafia en el plànol que es publica amb aquest Acord i segons la descripció i justificació que consta a l'Annex 2.
- 3 Incloure com a objecte de protecció el subsòl del conjunt històric i de l'entorn de protecció.
- 4 Publicar íntegrament al DOGC i al BOE aquest Acord, de conformitat amb el que preveu l'article 12 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre del patrimoni cultural català, i notificar-lo als interessats i a l'ajuntament del municipi on radica el bé.
- 5 Contra aquest Acord, que exhaureix la via administrativa, es pot interposar recurs potestatiu de reposició davant el Govern de la Generalitat de Catalunya en el termini d'un mes, o bé, recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en el termini de dos mesos, a comptar, en tots dos casos, des de la publicació al DOGC o des de la corresponent notificació.

Barcelona, 16 de desembre de 2008

LAIA BONET RULL
Secretària del Govern

ANNEX 1

Descripció i justificació del conjunt històric

L'àmbit del conjunt de Peratallada s'ha delimitat a partir dels límits històrics definits per la construcció consolidada i continua d'edificacions que formen el nucli i que, bàsicament, segueixen la traça de les antigues muralles.

La principal excepció a aquest criteri es dona a l'àmbit que es troba a la part nord del conjunt, on s'ubica l'església de Sant Esteve. En aquest sector s'han inclòs en la revisió de la delimitació les edificacions formades per la pròpia església, els masos adjacents i els espais oberts i públics (turó situat al nord-oest del Portal de la Verge i aparcament davant l'església) que formen part consubstancial de la imatge d'aquest espai. Aquest conjunt d'espais estan històricament i visualment integrats i són reconeguts per tothom com una de les imatges identificatives de Peratallada. Això és també degut al fet que la carretera d'accés al poble els creua i obliga al visitant a percebre'ls com la primera imatge propera del conjunt. Aquest reconeixement, que no es produïa a la declaració de l'any 1975, on quedaven exclosos aquest espais, queda reflectit en el fet que tenen la consideració de verd privat d'interès tradicional a les vigents normes urbanístiques i, per tant, es garanteix la seva conservació com a part fonamental de l'estructura del conjunt.

Seguint el sentit de les agulles del rellotge, la revisió de la delimitació segueix els límits de les parcel·les edificades, de manera que queda inclòs en el seu àmbit l'antic fossar de les muralles.

Les vessants est i sud del conjunt segueixen el mateix criteri i arriben en el primer cas fins la Riera Grossa, límit natural, històric i físic del nucli, i fins als horts de Peratallada, espai també consolidat com a límit tradicional del poble. En aquest darrer límit s'inclou a la revisió de la delimitació el petit nucli de cases entre mitgeres del carrer de les Hortes, segurament construïdes durant el segle XVIII i que constitueixen un agregat perfectament assimilat a la imatge històrica del conjunt.

Seguint la delimitació, a la vessant oest s'aplica el mateix criteri de seguir el límit històric definit per les construccions, incloure l'espai del fossar de les antigues muralles i l'espai de l'aparcament com a àmbit de vialitat que protegeix el llenç de muralles d'aquest sector.

ANNEX 2

Justificació de l'entorn de protecció

La revisió de la delimitació de l'entorn de protecció al voltant del conjunt històric de Peratallada es presenta com el millor instrument per a garantir la pervivència dels seus múltiples valors culturals en les millors condicions possibles.

Aquesta figura legal considera i incorpora, des de la seva pròpia definició, les interaccions del conjunt històric amb cada un dels elements del seu entorn, així com la relació entre ells. És, doncs, una eina de protecció global, valorativa de la realitat, amb la clara intencionalitat de conservar en les millors condicions possibles el llegat patrimonial inherent al conjunt.

Es pretén assolir l'equilibri entre la necessitat de crear una àrea de protecció al voltant del conjunt que garanteixi suficientment el control sobre el seu entorn i la voluntat de no afectar més espais dels estrictament indispensables.

L'Ordre del Ministeri d'Educació Nacional de 20.11.1964 (BOE de 14.06.1965), per la qual s'aproven les instruccions per a la defensa dels conjunts historicoartístics disposa en el seu article 2 que al voltant de la població s'estableix una zona semi-rural o anella verda, l'amplada de la qual serà de 500 metres quan no existeixi Pla general d'ordenació urbana del terme municipal aprovat, almenys provisionalment, d'acord amb la Llei de 12 de maig de 1956 (article 32.2). Quan es redacti el Pla general esmentat, es fixaran els límits precisos de la zona esmentada, partint del principi dels 500 metres, que podran ser circumstancialment reduïts amb la finalitat d'ajustar-se a les realitats geogràfiques i urbanístiques importants.

Aquesta previsió, com ja s'ha dit, es va utilitzar al Decret 3162/1975, de 7 de novembre, pel qual es declara conjunt historicoartístic la vil·la de Peratallada. A la

base planimètrica utilitzada en aquella delimitació bona part de l'àmbit de l'entorn inclou una superfície en blanc, sense informació del seu abast al territori. Per aquest motiu es fa necessària una actualització i concreció d'aquesta delimitació de manera que permeti la identificació clara dels seus límits físics.

Amb aquest objectiu s'ha partit d'aquesta delimitació de l'any 1975 i s'ha ajustat a la realitat geogràfica, d'estructura de propietats, de planejament, etc. existents actualment. Com a punt de treball inicial s'ha realitzat una superposició de la planimetria de la declaració amb l'actual (plànol núm. 05 a l'annex de documentació planimètrica de l'expedient) i s'ha procedit a realitzar la concreció dels límits a partir del reconeixement del terreny i de les realitats esmentades.

Per tant, l'entorn es defineix seguint tres criteris bàsics:

Traslladar a la realitat la representació de l'àrea de protecció (identificada com a "zona de respecte" al plànol del Ministerio de Cultura) realitzada a la declaració de l'any 1975.

Controlar les perspectives del conjunt des dels espais públics o privats que l'envolten.

Considerar com a unitat bàsica, com ja s'ha dit, la parcel·la urbanística i les propietats del sòl fins on són conegudes o reconegudes.

El conjunt de Peratallada es percep des dels terrenys que l'envolten com un nucli unitari. A grans trets es limita al nord per la carretera GI-651, de Peratallada a Canapost, a llevant per la Riera de Peratallada o Riera Grossa, a migdia pel Pla de les Hortes i a ponent pel pla i els turons de les Serres (Puig d'en Torró).

La torre de l'Homenatge és l'element més singular que es fa visible des d'arreu. Cal entendre-la com la fita més significativa que, juntament amb les altres torres que es conserven de les muralles, trenca la uniformitat del desenvolupament horitzontal del nucli.

La ubicació del poble en una plana voltada en alguns sectors per petits turons fa que siguin remarcables i que sigui necessari protegir les visuals que des de l'exterior es tenen del conjunt. L'estructura del territori adquireix, en aquest context, una gran importància. Veurem a continuació la justificació dels elements utilitzats per definir l'entorn de protecció, recorreguts en el sentit de les agulles del rellotge.

Vessant nord de l'entorn (des de la carretera GI-651 fins al límit nord de l'entorn): en les visuals des del nord, el terreny descendeix cap a migdia i a les visuals properes del nucli es fan únicament visibles el recinte murat més proper i les edificacions més elevades.

Aquest sector de l'entorn s'organitza a partir de la carretera GI-651, dels camins de Can Geli, Coll de l'ànec i Ullastret i dels turons que apareixen entre ells, i de la plana per on discorre la Riera Grossa, el camí de Peratallada i, altra cop, la carretera GI-651.

L'esmentada carretera GI-651 és l'eix principal que estructura les perspectives del conjunt des d'aquest sector. Quan es ve de Vulpellac per aquesta via, després de fer la corba que té a la dreta un turó boscos, apareix el conjunt al mig de la plana. Si se segueix la carretera ens aproximem al conjunt, situat sempre a la dreta, fins que a l'alçada del turó que es troba a ponent del Portal de la Verge entrem dintre l'àmbit del conjunt. En aquest punt apareix el grup d'edificacions format pels masos i l'església de Sant Esteve, a l'esquerra, i les muralles i el seu fossar, a la dreta. Un cop superat l'àmbit de l'aparcament de l'església sortim de la delimitació del conjunt i a ma esquerra de la carretera en direcció nord s'observa una gran extensió de terreny essencialment pla amb una lleugera pendent cap a la llera de la Riera Grossa, que la travessa en direcció nord-sud, que inclou la traça del camí de Peratallada i la pròpia carretera GI-651.

Els límits d'aquest sector, especialment en els espais situats al nord-oest compresos entre la carretera GI-651 i el camí d'Ullastret, es basen en la translació a elements del territori (camins, senders, límits de parcel·les, etc.) del cercle de protecció de l'any 1975. A partir d'aquest camí, en direcció est i fins a la carretera GI-651, la configuració plana del terreny accentua la unitat del paisatge en permetre visualitzacions llunyanes del conjunt. Es fa evident que qualsevol actuació dintre d'aquest àmbit té una repercussió directe a les perspectives del paisatge natural del que forma part el nucli protegit, especialment quan es contempla en direcció nord i nord-oest des de la carretera GI-651.

Vessant est de l'entorn (des de la carretera GI-651 fins a la Riera Grossa): podem diferenciar dues visuals. La més llunyana, que des de la carretera a Canapost intuïx l'existència del nucli, amb la torre de l'Homenatge com a element més visible i els turons de ponent (Puig d'en Torró) com a teló de fons, i la que es té des de més a prop, a l'altre banda de la riera, en que el conjunt es materialitza en el seu perfil més definit.

Es tracta d'una plana amb grans camps de conreu i edificacions aïllades i constitueix una de les zones d'expansió natural del poble. Actualment existeix una franja discontinua d'edificacions, paral·lela a la Riera Grossa i ja consolidada (algunes històriques i altres de nova construcció), que segons el planejament urbanístic tindrà continuïtat ocupant part d'aquests terrenys (UAP2, Camí de Sant Feliu de Boada). Per aquest motiu es fa necessari incloure aquests espais per supervisar la formalització d'aquestes noves edificacions en relació amb el conjunt i el paisatge que l'envolta.

El límit de la revisió de la delimitació segueix en primer lloc un rec existent entre els camps i posteriorment les divisions de propietat i una carretera fins creuar la Riera i arribar al camí de Santa Susanna de Peralta; l'elecció d'aquests límits es basa en l'equilibri entre l'extensió de l'àrea protegida, la delimitació de l'any 1975 i la tria d'elements perfectament reconeixibles del territori.

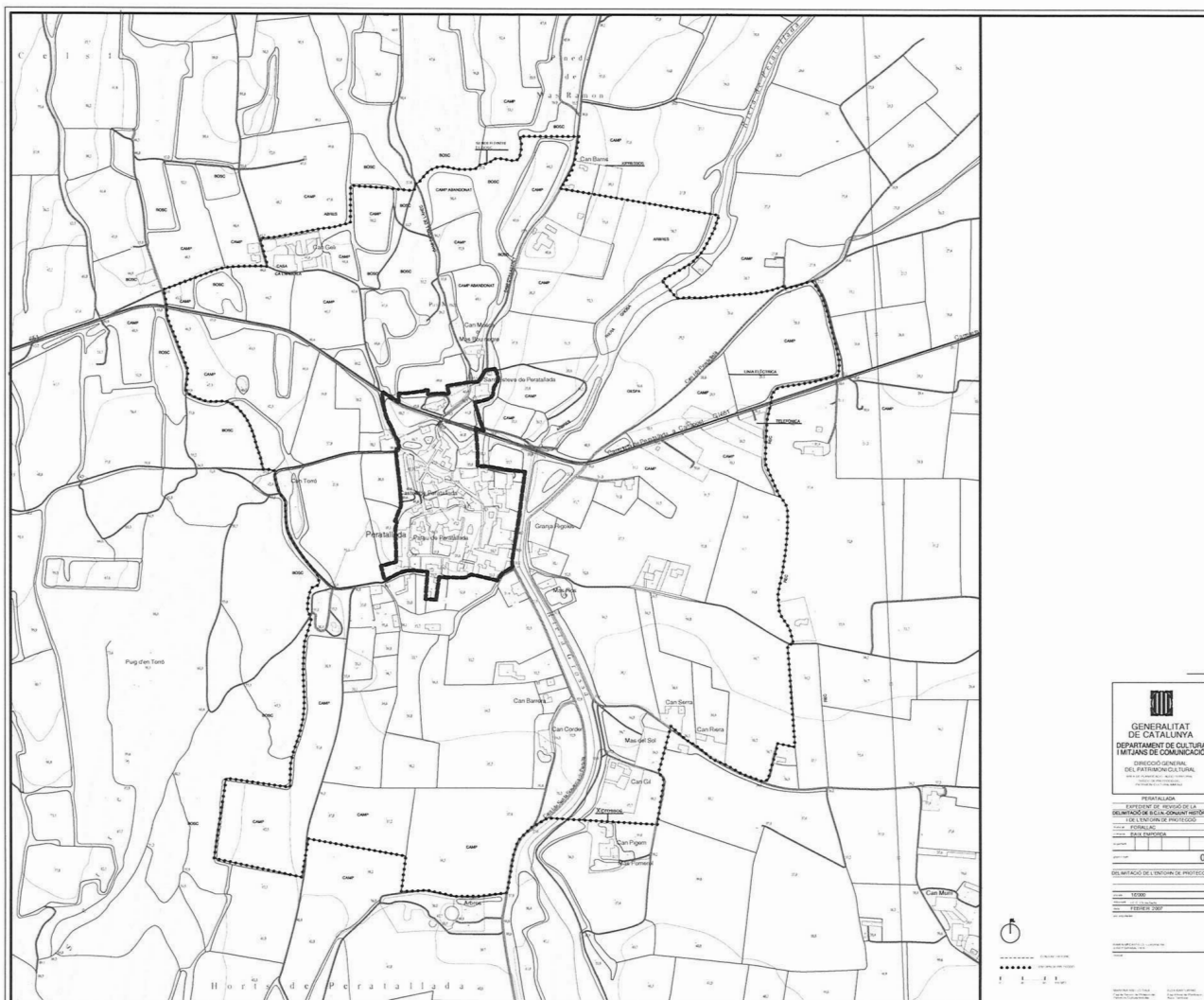
Vessant sud de l'entorn (des de la Riera Grossa fins al Puig d'en Torró): la façana del conjunt que dona a migdia és la que gaudeix d'un camp de visió més ampli de tot l'entorn. Des de qualsevol punt de la plana contemplem el conjunt com si fos un gran decorat, situat en un pla lleugerament inclinat que millora la seva lectura en profunditat i la de les diferents peces que el conformen.

Aquesta és la major àrea de creixement prevista al planejament urbanístic vigent i, per l'estructura plana del territori també és la més sensible a les noves actuacions. Per tant, la revisió de la delimitació triada inclou tot l'àmbit de creixement previst al planejament (UAP1 "Els horts") i cerca els límits de propietat dels camps més propers a la delimitació de 1975 fins arribar a la base del Puig d'en Torró.

Vessant oest de l'entorn (Puig d'en Torró fins a la carretera GI-651): la visió exterior del conjunt queda lleugerament enlairada respecte la cota dels camps de conreu, amb un descens molt suau cap a migdia.

La revisió de la delimitació s'ha fet coincidir amb el canvi de cota topogràfica i morfològica entre els camps conreats i el bosc que ocupa íntegrament el Puig d'en Torró, passant per la base del turó i seguint el límit dels camps conreats.

Aquesta revisió de la delimitació de l'entorn en el sector del Puig d'en Torró és una reducció respecte l'àmbit inclòs a la delimitació de 1975, però queda justificada pel fet que la seva topografia, que s'enfila ràpidament respecte el pla, i el planejament urbanístic, que el considera zona rústega, no el fan viable per edificar, especialment tenim en compte els amplis espais plans d'expansió que es troben a llevant i migdia del nucli.

(08.345.023)